

Apstiprināta:

direktore _____ Vita Pinne

2018. gada 31. augustā

Ulbrokas Mūzikas un mākslas skola

(izglītības iestādes nosaukums)

Vizuāli plastiskā māksla

(izglītības programmas nosaukums)

K O M P O Z Ī C I J A

(mācību priekšmeta nosaukums)

Mācību priekšmeta programma pieņemta metodiskās padomes 2018. gada 29. augusta sēdē, protokols Nr.2

Mācību priekšmeta programmu izstrādāja

Rolands Vēgners

(vārds, uzvārds)

(paraksts)

Ulbrokas Mūzikas un mākslas skola
profesionālās ievirzes izglītības programma
Vizuāli plastiskā māksla

Mācību priekšmeta **Kompozīcija** programma

1. Mērķi:

- 1.1. veicināt izglītojamā mākslinieciski radošo, intelektuālo un emocionālo attīstību;
- 1.2. iegūt izpratni par kompozīciju kā radošas izpausmes sastāvdaļu, prasmi to lietot daudzveidīgā radošā darbībā;
- 1.3. veicināt kritisko domāšanu;
- 1.4. radīt motivāciju un nodrošināt iespēju sagatavoties profesionālās vidējās izglītības ieguvei.

2. Galvenie uzdevumi:

- 2.1. attīstīt uztveri izzinot dabas strukturālo daudzveidību, mākslu un kultūrvidi;
- 2.2. attīstīt izpratni kompozīcijas stilistiskajā daudzveidībā, tās nozīmi mākslas darbībā;
- 2.3. apgūt kompozīcijas veidojošos principus un izteiksmes līdzekļus;
- 2.4. iepazīt daudzveidīgu materiāla pielietojumu, tehnikas un tehnoloģijas;
- 2.5. attīstīt radošā procesa darbības daudzveidības;
- 2.6. iegūt pieredzi izteikt tēlus, tēmas un idejas radošajā kompozīcijā.

3. Mācību priekšmeta „Kompozīcija” satura apguves secība:

3.1. Pirmajā mācību gadā (3.kurss)

- 3.1.1. Izprot kompozīcijas jēdzienu;
- 3.1.2. Izprot kompozīcijas likumsakarības dažādos mākslas veidos, kultūrvidē, dabā;
- 3.1.3. Izprot kompozīciju kā dažādu vizuālo elementu sakārtojumu;
- 3.1.4. Prot pielietot vizuālās izteiksmes līdzekļus – punkts, līnija, laukums, krāsa, forma, faktūra – pielietojums kompozīcijas veidošanā.

3.2. Otrajā mācību gadā (4.kurss)

- 3.2.1. Izprot kompozīcijas izvietojumu laukumā;
- 3.2.2. Prot pielietot kompozīcijas veidojošos principus – ritms, līdzsvars, statika/dinamika, kontrasts, proporcijas, dominante, simetrija/asimetrija, vienotība, centrs;
- 3.2.3. Prot mērķtiecīgi attīstīt savu ieceri.

3.3. Trešajā mācību gadā (5.kurss)

- 3.3.1. Izprot kompozīciju veidošanu plaknē – vizuālā plastika, grafiskais dizains;
- 3.3.2. Izprot telpiska kompozīciju veidošanu;
- 3.3.3. Prot saskatīt dabas un sabiedrības procesos idejas savu radošo darbu veidošanai;
- 3.3.4. Prot pielietot deformāciju, stilizāciju;
- 3.3.5. Prot modulēt;
- 3.3.6. Prot divu un trīs dimensiju darbos lietot krāsu un formu ritmu, ar kontrastu izcelt dominanti, fizisko un vizuālo līdzsvaru – simetriju, asimetriju, telpas attēlošanu, lineāro perspektīvi.

3.4. **Ceturtajā mācību gadā (6.kurss)**

- 3.4.1. Izprot instalācijas koncepciju;
- 3.4.2. Izprot dažādu materiālu īpašības, to savstarpēju saskaņošanu idejas realizēšanai;
- 3.4.3. Prot pielietot zīmējumu, gleznojumu, aplikāciju, maketēšanu, konstruēšanu idejas realizēšanā;
- 3.4.4. Prot figurālas, dekoratīvas kompozīcijas radīšanu atbilstoši vēstījumam;
- 3.4.5. Prot strādāt ar burtveidoliem kā vizuālās izteiksmes līdzekli.

3.5. **Piektajā mācību gadā (7.kurss)**

- 3.5.1. Izprot vēsturiskos stilus;
- 3.5.2. Izprot vizuālās stilistikas daudzveidību un pielietojumu savas ieceres veidošanā;
- 3.5.3. Prot praktiskā darbā pielietot atbilstoši izvēlētus individuālus izteiksmes līdzekļus un interpretēt materiālu;
- 3.5.4. Prot eksperimentēt ar vizuālajiem elementiem un to salikumiem;
- 3.5.5. Prot radīt dažādu dimensiju, veidu, žanru un stilu darbus ar komunikatīvu, informējošu saturu, ar pašizpaušmes funkciju, atklājot savu rokrakstu, darba stilistiku;
- 3.5.6. Prot vizualizēt personiskās izjūtas – paradoksālā domāšana, humora izjūta.

4. **Apguves ilgums un apjoms;**

5.gadi / 306 stundas (3.-7. kurss)

5. **Mācību darba formas un metodes:**

- 5.1. mācību stunda vai stundu cikls, kurā apvienojas teorētisko zināšanu iegūšana, profesionālu mākslas paraugu pētīšana, emocionāla un analītiska vērtēšana, radoši uzdevumi un apgūto zināšanu rezumējums;
- 5.2. tēmas izklāsts, stāstījums, reprodukciju demonstrējums;
- 5.3. sarunas, diskusijas, dramatisējums;
- 5.4. izzinoša, pētnieciska, eksperimentāla rakstura uzdevumi, tēmas teorētisko zināšanu nostiprināšanai;
- 5.5. radoši, tematiski uzdevumi, balstoties uz apgūto kultūras mantojuma pieredzi, radošās darbības pieredzes attīstīšanai.

6. **Mācību sasniegumu vērtēšana:**

Zināšanas un prasmes tiek vērtētas 10 ballu skalā, vērtēšana notiek:

- 6.1. uzsākot risināt tēmu - ievadvērtēšana, kurā noskaidro audzēkņu sākotnējās zināšanas un konkrētā uzdevuma izpratni;
- 6.2. darba procesā – organizējot pārrunas darba procesā par piedāvātajiem tēmas risinājumiem un to atspoguļojumu uzmetumos un skicēs;
- 6.3. izvērtējot konkrētā darba rezultātu;
- 6.4. tēmu noslēdzot;
- 6.5. ceturkšņa, pusgada un gada beigās - starpskatēs un skatēs;
- 6.6. izvērtējot noslēguma darba ideju skices un/vai projektu;
- 6.7. vērtēšanas kritēriji:

Apguves	Vērtējums ballēs	Vērtējuma atšifrējums
---------	------------------	-----------------------

līmenis		
Augsts	10 – izcili	Zināšanas, prasmes un iemaņas pārsniedz mācību priekšmeta programmas prasības, liecina par spilgtu talantu, mākslinieciskumu.
	9 – teicami	Pilnā mērā apgūtas prasības, iegūta prasme patstāvīgi realizēt iemācīto, radoša pieeja.
Optimāls	8 – ļoti labi	Pilnā mērā apgūtas izglītības programmas prasības, taču reizēm trūkst prasmes patstāvīgi realizēt iemācīto, attīstīt to.
	7 – labi	Apgūtas izglītības programmas prasības, taču vienlaikus konstatējami atsevišķi nesvarīgi trūkumi zināšanās, iemaņās.
	6 – gandrīz labi	Apgūtas izglītības programmas prasības, taču atsevišķās nozīmīgās jomās zināšanas un iemaņas ir nepietiekami stabilas un pārliecinošas.
Vidējs	5 – viduvēji	Pamatvilcienos apgūtas izglītības programmas prasības, kaut arī konstatējama vairāku nozīmīgu zināšanu nepietiekama stabilitāte un rezultativitāte.
	4 – gandrīz viduvēji	Pamatvilcienos izglītības programmas prasības, tomēr konstatējama vairāku nozīmīgu zināšanu un iemaņu nepilnīga pārvaldīšana un ievērojami trūkumi tajās.
Zems	3 – vāji	Zināšanas, prasmes un iemaņas mācību priekšmetā ir apgūtas virspusēji, nav spēju tās praktiski izmantot.
	2 – ļoti vāji	Apgūtas atsevišķas zināšanas, prasmes un iemaņas, taču kopumā trūkst orientācijas un līmeņa tajās.
	1 – neapmierinoši	Nav izpratnes par priekšmeta būtību un iemaņu tajā.

Piezīme : Izglītojamā sasniegumus vērtē salīdzinājumā ar plānotajiem rezultātiem, raksturojot mācību priekšmeta programmas vai tās daļas apguves līmeni.

7. Mācību priekšmeta programmas satura apguves secība:

Nr. p.k.	Programmas apguves secība	Stundu skaits	Sasniedzamie rezultāti: zināšanas, prasmes, iemaņas
3.kurss		70	
1.pusgads		32	
1.	Kompozīcijas pielietojums mākslā, dizainā, mācību procesā	2	Ir priekšstats par kompozīciju veidojošiem principiem un to saskatīšana dabā; Ir priekšstats par kompozīcijas nozīmīgo lomu citās mākslas nozarēs;
2.	Kompozīcija elementu veidošana	2	Ir priekšstats par mainīgas kompozīcijas esamību un kompozīcijas rakstura dažādību.
3.	Līnija un formas veidošanas principi	6	Ir iemaņas par laukumu savstarpējo novietojumu, samēriem. Izprot būtisko un pakārtoto radoša rakstura kompozīcijā
4.	Kompozīciju attīstības princips	4	Ir izpratne par attīstības un mainības principu.
5.	Krāsas ietekme kompozīcijas veidošanā	6	Ir izpratne par krāsu laukumu dominanti kompozīcijas veidošanā.

6.	Plastiskas formas kompozīciju veidošana	6	Ir izpratne par vizuāli māksliniecisku līniju ietekmi uz formu lineārās kompozīcijās. Ir izpratne par līnijas un laukuma, formas rakstura kopsakarībām.
7.	Krāsu laukumu sadalījums figurālā kompozīcijā	6	Ir izpratne par krāsu savstarpējo ietekmi kompozīcijas veidošanā.
2. pusgads		38	
8.	Dažādu materiālu izmantošana kompozīcijas veidošanā	8	Ir iemaņas ideju realizēšanā no dažādiem pieejamajiem materiāliem. Ir izprotama vizuālās iedomas tieša realizēšana plaknē.
9.	Formas raksturs un tonalitāte	6	Ir iemaņas veidot divkrāsu kompozīciju.
10.	Figurālu kompozīciju tēlu atkārtojums telpiskuma radīšanai	8	Ir priekšstats par telpiskumu (tuvāk, tālāk) izpratni un uzbūves principiem.
11.	Figurāli dekoratīva darba mākslinieciskās pieeja	10	Ir priekšstats par skiču nozīmīgumu idejas veidošanā. Ir iemaņas personības meklējumos mākslinieciskuma procesa meklēšanā.
12.	Notikumu atainojums figurālajā kompozīcijā	6	Saprot jēdzienus kontrasts un tonālās gradācijas. Ir izpratne par cilvēka proporcijām.
4.kurss		70	
1.pusgads		32	
1.	Kompozīcijas analīze	4	Pilnveidot iemaņas darbos saskatīt un analizēt mākslas darbos kompozīcijas raksturu.
2.	Dabas formu stilizācija	6	Ir izpratne par stilizācijas paņēmieniem un to vizuālā ietekme uz skatītu.
3.	Līniju ritma rakstura dažādība	6	Ir izpratne par līnijas nozīmīgumu emociju vizuālajā atainošanā.
4.	Simetrijas un asimetrijas ietekme.	10	Ir izpratne par dažādu formu savstarpējo ietekmi vienam uz otru.
5.	Siluets	6	Izprot ritma veidošanas principus un to ietekme uz kustības atainojumu, saskatīt un raksturīgi attēlot cilvēka formas siluetu.
2.pusgads		38	

6.	Brīvas krāsu kompozīciju veidošana	8	Ir izpratne par mākslinieciski radošu darba pieeju mākslas darba radīšanā un savas sajūtu atainojumu krāsā.
7.	Darba noformēšanas kultūra	4	Prot atlasīt veiksmīgākos darbus, pamatot un izklāstīt Prot noformēt savus darbus. Ir sapratne par darba kultūras kvalitāti.
8.	Formas siluets divkrāsu izpratnē	8	Ir sapratne par formas viengabalainību un tās vizuālo ietekme uz skatītāju. Prot strādāt akurāti un precīzi izmantojot izgriešanas tehniku.
9.	Vairāku slāņu kompozīcija	10	Ir izpratne par vairāku slāņu pielietojumu kompozīcijas veidošanā.
10.	Aplikāciju tehnikas izmantošana māksliniecisku pieeju radīšanā	8	Ir izpratne par aplikāciju priekšrocībām skiču veidošanā.
5.kurss		70	
1.pusgads		32	
1.	Grafiskā elementa izpratne dizainā	4	Ir izpratne par dizaina grafiskās izpausmes atšķirībām.
2.	Vizuālās plastikas ietekme uz formas piesātinātību	6	Ir izpratne par vizuālās plastikas akcentēšanu figurālās kompozīcijas veidošanā.
3.	Dekoratīvā pieeja silueta grafiskā dizaina atspoguļojumā	6	Ir izpratne par grafiskā elementa vai faktūras attēlojuma iespējām.
4.	Figurālā kompozīcija dizaina elementu izpratnē	8	Spēj modulēt grafisku kompozīciju dizaina izpratnē.
5.	Princips forma veido formu.	8	Ir izpratne par vienas formas iespēju dažādību veidojot kompozīcijas struktūru.
2.pusgads		38	
6.	Dabas formas atainojums grafiskā dizaina elementā	8	Prot vērot un analizēt dabas formas struktūru un plaknes nolasāmu laukuma robežas. Izprot tonālo plakņu (melns, balts, pelēks) mijiedarbību kompozīcija veidošanā.
7.	Dabas formas atkārtojums cilnī	8	Ir izpratne par grafiska rakstura atkārtojumu kompozīcijas veidošanā.
8.	Telpiska objekta tektoniski principi	10	Izprot un spēj veidot tektonisku objektu ar grafiskas līnijas cilņa elementiem
9.	Deformācija un ilūzijas izpratne	10	Izprot deformācijas priekšrocības un vizuālo efektu. Ir izpratne par ilūziju veidošanas paņēmieniem. Izprot krāsas ietekmi uz deformācijas pastiprināšanu.

6.kurss		70	
1.pusgads		32	
1.	Izteiksme un emociju raksturs figurālajā kompozīcijā	4	Prot izteikt savas domas, analizēt emocijas un to atveidus grafiskā un krāsu valodā. Ir prasmes diskutēt par kompozīcijas režiju.
2.	Kustība un grafiskā dinamika	10	Prot atainot dinamiku figurālo kompozīciju ietvaros atbilstoši vēstījumam.
3.	Telpa un dziļums	6	Ir izpratne par skata punkta efektivitāti.
4.	Krāsu kompozīcijas veidošana	8	
5.	Darba noformēšana, triptihs	4	Prot atlasīt un pamatot psiholoģisko skatījumu triptiha izvēlei. Prot patstāvīgi noformēt darbu atbilstoši nosacījumiem.
2.pusgads		38	
5.	Radošums un darba kultūra instalācijas veidošanas procesā	10	Ir izpratne par skiču, uzmetumu, maketu izveidi. Prot pamatot un aizstāvēt savu izstrādāto koncepciju, diskutēt par filosofiskām variācijām. Ir izpratne par mērogu lielumiem maketā un dabā. Prot radoši un sadarboties grupā.
6.	Burtveidolu veidošanas principi	4	
7.	Cilvēka figūras attēlojums kustībā	4	Ir zināšanas par cilvēka figūras proporcijām, par figūras līdzsvara un kustības rakstura attēlojumu.
8.	Dekoratīva darba veidošana, izmantojot dažādus materiālus	6	Prot pielietot darba realizēšanā nestandarta materiālus un izejvielas. Prot pētnieciski meklēt un izzināt jaunradi savas idejas realizēšana.
9.	Dekoratīvs raksts ar niansētu krāsas mainības izjūtu	8	Prot pārvaldīt krāsu jaukšanas nianses.
10.	Stāsta atainojums figurālā kompozīcijā no dažādiem notikumu pavērsieniem un skata punktiem	6	Prot atainot stāsta ieceri vizuāla uzmetuma formātā. Izprot veiklas skiču veidošanas paņēmienus, kustību un proporciju izjūtas, apjoma un līniju izteiksmību
7.kurss		70	
1.pusgads		32	
1.	Vēsturisko stilu kompozīcijas paņēmieni	4	Port salīdzināt mūsdienu kompozīcijas veidojošos paņēmienus ar vēsturisko stilu veidojošo kompozīciju. Prot sameklēt savus piemērus un diskusiju veidā

			analizēt salīdzinājumu.
2.	Dekoratīva kompozīcijas izveide atbilstoši izvēlētajai tēmai	8	Prot patstāvīgi strādāt pie koncepcijas un skiču, krāsu gammu izveides atbilstoši dotajai tēmai. Prot iesaistīties diskusijās aizstāvot savu kompozīcijas ideju.
3.	Stilizēts portreta atainojums izmantojot dažādu veida materiālus	8	Prot pielietot dažādus izpausmes materiālus. Port skatītājam izstāstīt savas sajūtas un domu ar pašizpausmes, atklājot savu rokrakstu, darba stilistikas virzienu.
4.	Kustības raksturs un proporcijas	4	Prot uzzīmēt iecerēto kustības dinamiku vai pozīciju atbilstoši tēla psiholoģiskajam stāvoklim.
5.	Figurāla kompozīcija un perspektīva	8	Prot izmantot perspektīva likumsakarības un telpas ilūzijas attēlojumu. Izprot apjoma modelēšanas principus, kustības parādīšanas metodes. Izprot kustību raksturu, cilvēka figūras proporcijas.
2.pusgads		38	
5.	Telpiska dekoratīva kompozīcija.	6	Prot dekoratīvo elementu atveidot trīs dimensijās. Izprot krāsu uztveres atbilstība formai. Izprot darba kvalitātes nozīmīgumu.
6.	Figurālā kompozīcija.	6	Pārzin kompozīcijas pamatprincipus, patstāvīgi pielietot iegūtās zināšanas. Izprot emocionāla tēla izveides nosacījumus. Izprot darba kvalitātes nozīmīgumu.
7.	Noslēguma eksāmena darbs Dekoratīvā kompozīcija	8	Vērtējuma kritēriji: - Kompozīcija izveides atbilstība; - Darba mākslinieciskās un tehniskās kvalitātes prasmes; - Krāsu savstarpējā atbilstība un krāsu iekļāšanas tehnikas atbilstība izvēlētajai stilistikai un tēmai. - Izvēlētais tehnikas prasmīga pārvaldīšana
8.	Noslēguma eksāmena darbs Figurālā kompozīcija	8	Vērtējuma kritēriji: - Kompozīcija izveides atbilstība; - Darba mākslinieciskās un tehniskās kvalitātes prasmes; -Atbilstoši tēmai - cilvēka figūras proporciju ievērošana; - Grafisko elementu vizuālā pielietojuma atbilstība.
9.	Dabas formu ietekme un mijiedarbība ar instalācijas izveidi	10	Prot paust savu domu un koncepciju par dabas iespējām sadzīvot ar pilsētu. Prot patstāvīgi strādāt un izveidot objektu.